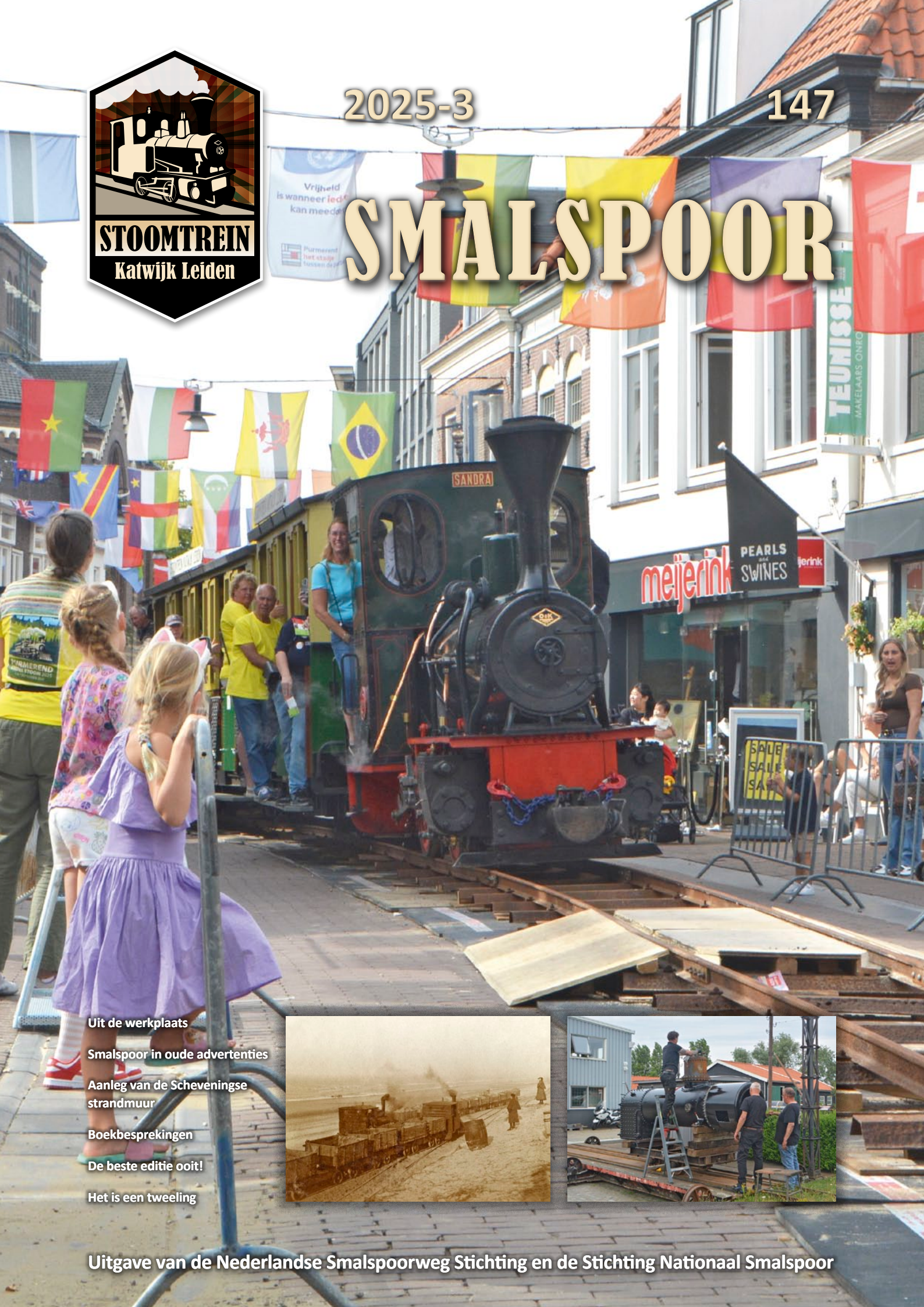

2025-3

147

SMALSPOOR

Uit de werkplaats

Smalspoor in oude advertenties

Aanleg van de Scheveningse
strandmuur

Boekbesprekingen

De beste editie ooit!

Het is een tweeling

Uitgave van de Nederlandse Smalspoorweg Stichting en de Stichting Nationaal Smalspoor

Vergeleken met de inzet op de omslag zijn we alweer een stuk verder met de opbouw. Ketel en machine zijn weer één geheel. Op de loc Roel Koolen, één van onze medewerkers die werkt aan de restauratie. Valkenburg zaterdag 20 september 2025. Foto: Ivo Kaptein.

Uit de werkplaats

Kees Plug

Het rijvaardige herstel van onze stoomloc 7 komt nu echt op stoom. We zijn bezig om onze postbagagewagen OSM 1 te voorzien van een vacuümrem en we waren met ons materieel aanwezig in Hoorn, Purmerend en Loenen.

Stoomlocomotieven

Op 17 juli is bij de ketel van stoomloc 7 (O&K 8293/1916) de waterdrukproef afgenomen. Die is geslaagd en daarmee is de weg nu vrij om de loc verder op te bouwen. Sinds zaterdag 13 september zijn ketel en machine weer één geheel en vindt de verdere afwerking plaats.

Rijtuigen en wagens

Onze postbagagewagen OSM 1 (Werkspoor 7474/1899) is kort na haar indienststelling voorzien van een vacuümrem. Het systeem was nog gedeeltelijk aanwezig toen wij de wagen in

1984 in onze collectie opnamen. We hebben destijds bij de restauratie de vacuümrem niet hersteld. Dat was op de vlakke baan in Valkenburg niet echt nodig. Nu we, door de dijkval niet meer het volle rondje kunnen rijden en twee keer de hellingen bij de brug passeren, is extra remkracht wel gewenst en gaan we het remwerk weer completeren. Het plan is de reminstallatie te herstellen waarbij het vacuüm wordt opgewekt door een elektrisch aangedreven pomp in de OSM. De elektriciteit wordt geleverd door een kleine fluistergenerator. Overigens moeten hiervoor niet alleen werkzaamheden worden verricht aan de OSM, maar ook aan de stoomlocomotieven 6 en 8 die we voorzien van een remkraan. Met drie beremde assen heeft de OSM een behoorlijk remvermogen.

In de afgelopen maanden is ons tweeassige rijtuig, de P23, grondig onderhanden genomen door onze medewerkers Ron Barendse

Op 17 juli wordt de ketel van stoomloc 7 onder toezicht van een keurmeester afgeperst onder waterdruk. Foto's: Edwin de Jong (li) en Roel Koolen (re).

Nu Ron Barendse klaar is met de P 23 verricht hij nuttig werk bij de restauratie van ons station. Het hout in de gevel is op sommige plekken flink aangetast.

Foto's: Gerard de Graaf (links) en Pieter van der Ham (rechts).

en Han van Gemert. Doel was om, ter verhoging van de veiligheid, het rijtuig van halve deurtjes te voorzien. Omdat de opbouw niet overall even waterpas was, zijn gaandeweg ook tal van andere zaken aangepakt. Zo heeft Ron de zijwanden compleet vernieuwd

en ook de tussenschotten tussen de compartimenten vastgezet. Aad Groenewegen heeft het geheel weer strak in de lak gezet en Han heeft de treeplanken een facelift gegeven. Op zaterdag 9 augustus was ze voor het eerst weer in dienst.

Nu de noodverordening is opgeheven, buffelt onze spoorploeg weer stevig aan de baan.

Valkenburg 28 juni 2025.

Foto: Gerard de Graaf.

Op last van de provincie heeft een aannemer ter hoogte van de oeverafschuiving het spoor verwijderd.

Valkenburg 29 juli 2025.

Foto: Ivo Kaptein.

Buitenmuseum

We boeken goede voortgang met de voorbereidingen voor de bouw van onze kipwagenerging. De bouwput is uitgegraven en de poeren waarop straks de spanten komen te staan, zijn inmiddels allemaal gesteld. Dat ging snel omdat onze medewerker Paul Groenen met zijn eigen materieel de poeren transporteerde en plaatste. Ook liggen er inmiddels drainagestrangen langs de poeren, die bedoeld zijn om het hemelwater dat van het dak komt af te voeren. Onze sponsor Van den Dool tuinmaterialen uit Wassenaar schonk ons 15 m³ drainagezand dat we meteen hebben aangebracht langs de fundering. De constructie van de

Op Hemelvaartsdag (boven en onder) en de Kinderdagen (rechts) was het weer gezellig druk.

Foto's: Kees Verhoeff (boven), Juljen Dol (onder) en Sonja Groenen (rechts).

overkapping is inmiddels op maat gemaakt en in de verf gezet, zodat wij straks snel kunnen monteren.

De procedure voor afgifte van omgevingsvergunningen door de gemeente Katwijk is nog niet afgerond. Maar we hebben al wel toestemming ontvangen voor het plaatsen van de bebouwing waarbij de erfpachtcanon gelijk blijft.

Spoorlijn

Na de opheffing van de noodverordening op 24 juni jl. hebben we het werk aan het spoor direct weer opgepakt. Inmiddels ligt bij de Halte Wassenaarse Wetering het afbuigende spoor er weer in en is dat ook in de ballast gelegd. Ook heeft een aannemer begin augustus in opdracht van de provincie het spoor weggehaald dat door de oeverafschuiving boven het water hing. Het gaat in totaal om 350 meter vanaf de bocht voor de instorting tot de eerste overweg erna. De secties liggen tijdelijk opgeslagen bij de Wetlands waar we een deel gaan gebruiken voor de aanleg van een tijdelijke omloop. De rest gaat in opslag bij de remise.

Rijseizoen

Al jaren behoort Hemelvaartsdag, Nationale Stoomtreindag, tot de drukste dagen van ons seizoen. Vorig jaar mochten wij 1605 bezoekers noteren in 2023 waren het er 1346. Dit jaar bleef de teller steken op 895 bezoekers. Ondanks onze beperkte

rijmogelijkheden – de noodverordening was nog van kracht – werd een uitgebreid programma aangeboden waarbij meneer Oving en brandmeester Van Gogh een belangrijke rol speelden. Ook de Kinderdagen op 12 en 13 juli waren, hoewel

niet minder gezellig, minder druk dan in voorgaande jaren. Op zaterdag hadden we 463 bezoekers en op zondag 432. Er werden volop treintjes gekleurd met ballonnen er aan en ook liepen er een hoop geschminkte kinderen over het terrein. Extra attractie waren de voetplaatritten met motorloc 76, waar dankbaar gebruik van werd gemaakt.

Sinds zaterdag 28 juni is rijden we weer met de stoomtrein naar de remise waar de bezoekers ruim de tijd krijgen om op ontdekkingstocht te gaan in ons museumdepot. Met de bankentrein rijden we vanaf de opstapplaats bij de Tweede Motorlocloods via de Wilgenlaan tot de hoek waar de dijkval heeft plaatsgevonden. Hier vertellen we kort iets over de instorting. Dat levert veel positieve reacties op.

We hebben ook in eerdere nummers al gemeld dat we dit jaar te maken hebben met een forse terugval in het aantal bezoekers. Nadat de noodverordening is opgeheven is het bezoekersaantal weliswaar iets bijgetrokken, maar we zitten toch nog ver onder de cijfers van vorige jaren. Tot eind augustus ontvingen we tijdens onze rijdagen 15.068 bezoekers. In 2023 zaten we op dat moment al op 26.328 bezoekers. Dat betekent een daling van 43 % ten opzichte van 2024. Het laat zien dat we stevig geraakt worden door de incomplete treinrit die we momenteel kunnen aanbieden. Kijken we alleen naar de maand augustus die bij ons altijd druk is, dan hadden wij dit jaar gemiddeld 294 bezoekers per rijdag, waar dit er in 2024 per rijdag 425 waren.

Op 6 en 7 september was onze 607 met een aantal medewerkers te gast in Loenen bij de Veluwsche Stoomtrein Maatschappij. Foto: Niels Mak.

Externe optredens

Onze collega's van de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik organiseerden van 4 tot 6 juli weer het *Bello Festival*. Weinig bekend is dat in het centrum van Hoorn ooit tramrails hebben gelegen. Daar waar in 1883 korte tijd een stoomtram en later een paardentram reed, keerde nu een echte stomende locomotief terug op de meest opvallende plek langs die route: het stadsplein Roode Steen. Onze tramlocomotief 607 lijkt op de locomotieven die hier ooit reden. Ze was gedurende het weekend fluitend en sissend te bewonderen. Op een dieplader wel te verstaan. Het weer aanleggen van de tramrails vonden de Hoornse collega's te complex.

Op donderdag 4 september begon het laden van de rails en andere materialen voor *Purmerend onder Stoom* waarbij wij met onze eigen spoorbaan, twee stoomlocs en twee rijtuigen twee dagen lang te gast zijn in de Purmerendse binnenstad. De voorbereidingen begonnen al weken van te voren. De spoorramen – totaal zo'n 500 meter – die we meenemen moesten vooraf onder handen worden genomen waarbij we slechte railstaven en dwarsliggers hebben vervangen. Na de laatste rit voor het publiek begonnen we ook direct weer met de

opbraak van de spoorlijn, want op maandag moest het centrum weer toegankelijk zijn voor het winkelende publiek. Kortom, een megaklus waarbij een grote groep medewerkers lange dagen maakte. Gelukkig was het mooi nazomerweer, waardoor de treinen steeds vol waren. In totaal hebben we een kleine 2200 mensen vervoerd.

In hetzelfde weekend gaven onze tramloc 607 en onze stoomheistelling acte de présence in Loenen bij het evenement *Terug naar Toen* van onze collega's van de Veluwsche Stoomtrein Maatschappij. Ze hadden speciaal voor ons een traject van 100 meter normaalspoor versmald naar de door ons gebruikte spoorwijdte van 700 mm, zodat de *Vrijland* heen en weer kon pendelen. Ook hier was het van vrijdag tot en met maandag aanpoten geblazen. Maandag hebben we nog geholpen om het tijdelijke smalspoor weer op te breken, waarna de reis naar Valkenburg werd aanvaard.

Aanwinsten

Van de Stichting Calorische Werktuigen uit Schiedam kregen we een volledige set staalkabels met blokken, geleiders en lieren voor onze 'nieuwe' stoomheistelling.

Om onze relatief kleine locjes te vervoeren zijn toch grote vrachtwagens nodig. Foto: Gerard de Graaf.

Dry, Dimanche après-midi met bouwster Hans Louvet die toelichting geeft aan bezoekers. Foto: Peter Soonius.

De beste editie ooit!

Peter Soonius

Met een record aantal deelnemers met modelbanen en diorama's hebben we, zoals een bezoeker verwoordde, met deze 24e editie de beste editie ooit georganiseerd. Het niveau van alle inzendingen was hoog. Er waren deelnemers uit België, Engeland, Duitsland en uiteraard ook uit alle delen van ons eigen land.

Niet alleen een groot deel van de modelspoorbouwers had er een lange rit voor over, maar ook de bezoekers. We krijgen steeds meer bezoek uit Duitsland en België. Er was zelfs iemand uit Australië, ook een liefhebber van modeltreinen, die een bezoek aan zijn familie in Nederland combineerde met een bezoek aan de Smalspoormodelbouwdagen. Hij liet weten zeer onder de indruk te zijn van het museum en de bijzondere modelbanen en diorama's.

De voorbereidingen voor ons zilveren jubileum, op zaterdag 29 en zondag 30 augustus 2026, zijn reeds begonnen. Wij hebben de ambitie om met de Smalspoormodelbouwdagen tot de top 3 modelsporevenementen van Nederland te behoren met een internationale uitstraling. Er zullen meer premières dan ooit te zien zijn. Veel deelnemers zijn nu al druk aan het bouwen om de 25e editie op te luisteren met nieuwe modelbanen.

Zonder andere deelnemers te kort te doen, hebben wij enkele bijzondere inzendingen voor het voetlicht gezet.

DRY, dimanche après-midi – Hans Louvet – spoor 11m, Finescale LGB

Hans Louvet is een bekende naam in de modelspoorwereld en neemt al jaren deel aan exposities in binnen- en buitenland. Het was zijn derde deelname aan de Smalspoormodelbouwdagen, steeds met een modelbaan met een Frans thema.

De tramlijn van Blois naar Cléry maakte deel uit van een deels geëlektrificeerd tramnetwerk in de Loiret, midden Frankrijk. Het stationsgebouw van Dry is er een van een serie gelijke stations, waarvan er nog twee behouden zijn. De lijn bleef in gebruik tot 1933. Deze relatief kleine modelbaan in een grote schaal van 1:22,5, is een vrije vertaling in model van het origineel. Spoorplan en stationsgebouw zijn correct. De overige gebouwen zijn wel te vinden in de Loiret, maar niet in Dry. Hans heeft de spoorlijn weer nieuw leven ingeblazen en we zijn beland aan het eind van de jaren '60, begin jaren '70 van de vorige eeuw. Het is een museumlijn geworden. De maatschappij biedt nu vooral diensten aan toeristen, maar de lokale bevolking weet de tramlijn ook te waarderen. Op zondagen en tijdens het toeristenseizoen rijdt er van tijd tot tijd een Corpet-Louvet stoomlocomotief of een Dion-Bouton railbus van een regionaal spoorwegmuseum. Dit is vanzelfsprekend volledig fictief. Alle gebouwen, net als de rails en biels zijn zelfbouw en op exact op schaal gebouwd. Deze modelbaan was voor het eerst op een modelsporevenement te zien.

Dry. Foto: Hans Louvet.

Darjeeling Himalayan Railway. Foto: Pascal Kok.

It's not moor. Foto's: Jürgen Heinritz.

Darjeeling Himalayan Railway – Pascal Kok – On30 (schaal 1:48)

Pascal Kok bracht zijn Darjeeling Himalayan Railway mee. Hij had vorig jaar meegedaan aan de minibaantjeswedstrijd bij de Modelspoorexpo in Leuven (B). Deze bijzondere modelbaan beleefde bij ons haar Nederlandse première. Te zien is het drukke Indiase stadsleven, maar ook een stukje spoor in het hooggebergte omdat deze modelbaan aan drie zijden te bekijken is. Op een rustig tempo komt het kenmerkende dieseltreintje het station binnen om even later afgeladen weer te vertrekken. Vrijwel alles is zelf ontworpen, 3D-geprint en geschilderd. Dat geldt ook voor de tientallen figuren in typische Indiase kledij, maar er lopen ook enkele westerse toeristen rond waaronder de bouwman zelf.

It's not moor – Jürgen Heinritz (D) – NG 7-16.5, Finescale schaal 1:43,5

Jürgen Heinritz uit Duitsland komt bijna elk jaar naar Valkenburg. Ook dit minibaantje was voor het eerst te zien in Nederland. Zijn modelbaantje is gebouwd in finescale. Dit betekent dat alles, exact op schaal, zelf gebouwd is. De sfeervolle modelbaan toont het laden van goederen op een klein smalspoorstation in het zuiden van Engeland aan het eind van de 19^e eeuw. Tijdens de show rangeert Jürgen de hele dag over de twee sporen. Zijn locomotief rijdt daarbij traag en zonder schokken natuurgetrouw over het spoor. Heel knap en bijzonder om te zien.

Met zijn grotere diorama, *Gezicht op een dorp aan de rivier*, gepresenteerd in een schilderijlijst won hij de tweede prijs bij OntraXs in het Spoorwegmuseum en een eerste prijs op de modelspoorexpo in België. Sinds zijn pensioen bouwt hij uren per dag. Het resultaat mag er zijn. Als materiaal gebruikt Henk alles wat hij maar kan vinden: isolatiemateriaal, triplex, plamuur, schuursponsjes, karton, papier, plastic, radertjes uit een horloge. Sommige onderdelen komen uit de 3D-printer, maar het liefst knutselt hij zelf. *Old school* zoals hij het zelf noemt.

Gezicht op een dorp aan de rivier – Henk van Rhenen – schaal Nm 1:160

Henk van Rhenen is een vaste en gewaardeerde deelnemer aan de Smalspoormodelbouw dagen. Hij maakt deel uit van het Dioramacollectief, bouwt modelbaantjes op A4-formaat en won met zijn driedimensionale schaalmodellen prijzen in binnen- en buitenland.

Gezicht op een dorp aan de rivier. Foto: Gerard Tombroek, Modelspoor magazine.